

กนลฯ สุขพานิช. "สตวีกับการเมือง." ใน รวมบทความประเต็นเรื่องสตรี, หน้า 131-211.

อมรา พงศ์พาพิชญ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยลังคам จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

กมล ชาญเลขา. "บทบาทของหญิงไทยในชนบท." สารคหศรษณ์ศาสตร์ (1 กันยายน 2499) : 26-32.

กฤษณา อโศกสิน. กระเช้าสีดา. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2527.

- _____ . กิจมัลลิกา. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2528.
- _____ . เข็มขันปลาย. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2532.
- _____ . คลินอารมณ์. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2528.
- _____ . ความรักแส้นกล. พระนคร: โขคชัยเทเวศน์, 2513.
- _____ . ความน้ำด้าง. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2526.
- _____ . ชูลีพิศาส. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2526.
- _____ . เดือนครึ่งดาว. พระนคร: คลังวิทยา, 2512.
- _____ . ตะวันตกดิน. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2515.
- _____ . ถนนไปดวงดาว. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2517.
- _____ . ถนนสายเสน่ห์. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2517.
- _____ . เกาวลักษ์สาวห. พระนคร: คลังวิทยา, 2526.
- _____ . ทรายย้อมสี. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2526.
- _____ . น้ำเข้าทะทราย. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์, 2512.
- _____ . น้ำท่วมเมฆ. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ, 2522.
- _____ . น้ำผึ้งนม. พระนคร: บำรุงสาสน์, 2505.
- _____ . เนื้อนาง. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น, 2527.
- _____ . ในกระแสงล. พระนคร: คลังวิทยา, 2500.
- _____ . บันไดเมฆ. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ, 2515.
- _____ . บาดาลใจ. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2514.

- . บ้านขันนก. กรุงเทพฯ: บรรณาการ, 2528.
- . บุษบกใบไม้. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2529.
- . ประดู่ทึปดตาย. กรุงเทพฯ: บรรณาจิตรดิจ, 2519.
- . ปากามเทพ. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2517.
- . ปิกทอง. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2528.
- . บูนปิดทอง. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น, 2525.
- . ไบสุ่นพลี. พระนคร: คลังวิทยา, 2512.
- . ฝ้ายแคมพร. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2516.
- . พฤกษาสาวาท. พระนคร: บำรุงสาส์น, 2508.
- . เพลิงบุญ. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2528.
- . ไฟในห่วง. พระนคร: โขคชัยเทเวศน์, 2513.
- . ไฟฟ่าย. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2520.
- . กมร. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2530.
- . มณีดิน. พระนคร: บันลือสาส์น, 2511.
- . แมลงและมาลี. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศน์, 2525.
- . เมียหลวง. พระนคร: โขคชัยเทเวศน์, 2513.
- . ไม้ป่า. พระนคร: คลังวิทยา, 2513.
- . ไม้ผลัดใบ. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2518.
- . ระฆังวงเดือน. พระนคร: ผดุงศึกษา, 2511.
- . รากแก้ว. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, ม.ป.ป..
- . เรื่องนุษย์. พระนคร: ผดุงศึกษา, 2511.
- . ลมที่เปลี่ยนทาง. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น, 2522.
- . ลมบูรพา. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2517.
- . ล้านกุมรา. พระนคร: โขคชัยเทเวศร์, 2513.
- . ลายดอกหญ้า. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, ม.ป.ป..
- . ลายทรงตี. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2530.
- . เลือมลับลาย. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2525.

- . โลกของมัธรี. พระนคร: บันลือสาส์น, 2511.
- . วิมานไฟ. พระนคร: ประพันธ์สาส์น, 2513.
- . วิมานไม้ม้าขาว. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2530.
- . วิหคทิหลงทาง. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2517.
- . วิหคโลภา. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2524.
- . เวิ้งระก่า. กรุงเทพฯ: ประกายพลีก, 2530.
- . สมมุติว่าเขารักฉัน. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2519.
- . สารคดเบียง. พระนคร: โขคชัยเทเวศร์, 2512.
- . สายรั้งสลาย. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2515.
- . หนามกุหลาบ. พระนคร: บ่ารุงสาส์น, 2508.
- . หนามดอกไม้. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2521.
- . หลงไฟ. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2532.
- . ห้องที่จัดไม่เสร็จ. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2517.

กัญชลา. ดวงดาวสารคด. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2528.

- . ดอกหญ้า. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2528.
- . ฝันกลางฤดูฝน. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2521.
- . พระจันทร์หลงเงา. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2516.
- . เพลงกินรี. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น, 2532.
- . ล้านลูกไม้. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2524.
- . เลือสีฟุ่น. กรุงเทพฯ: โขคชัยเทเวศร์, 2525.

ขัดดิยา กรรมสูตร. สถาบันภาษาและบทบาทสตรี. กรุงเทพฯ: คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระดับ
ชาติ, ม.ป.ป.

ขัดดิยา กรรมสูตร, ทองปรี กำภูณ อัญชญา และสินี กมลนาวิน. สะท้อนภาษาสตรีไทย.

กรุงเทพฯ: สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย, 2519.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. คณะกรรมการพัฒนากิจกรรม
และบทบาทสตรี. สถาบันภาษาปัจจุบันของสตรีไทย. กรุงเทพฯ: องค์ผลิตการพิมพ์, 2523.

คณะกรรมการพัฒนาการกิจกรรมและบทบาทของสตรี. สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2523.

จำเนงค์ อดิวัณลิธิ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2532.

จีระ ทรงสัลดารามณ์ และ James F. Guyot. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสตรีไทยในเศรษฐกิจ การเมืองของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

จุไรรัตน์ จันทร์จารง. "ผู้หญิงและการพัฒนา." ใน รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี, หน้า 249-405. อมรา พงศ์พิชญ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

• สตรีและครอบครัว : แนวทฤษฎีว่าด้วยการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ม.บ.บ.

ขิดชน วัชรเนตร. "สตรีที่ทำงานกับภาระความรับผิดชอบในครอบครัว: ศึกษาเฉพาะสตรีที่ทำงานในธนาคารพาณิชย์ เชตกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505.

เชื้อ สิริมา และคณะ. วิชาครุตอน I : หลักการศึกษา. พระนคร: โรงพิมพ์ครุสกุล, 2505.

ตรีศิลป์ บุญชจร. นวนิยายไทยในรอบทศวรรษ : ข้อสังเกตบางประการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

ธนาดี ท่าจัน. "ผู้หญิงกับการเมือง." สตรีทศนี. 5 (มกราคม - มีนาคม 2532) : 32-39.

นวลจันทร์ ทัศนาชัยกุล. การกระทำผิดของหญิง. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

นัดพบ กฤณา อโศกสิน. "โลกลับสือ." (มีนาคม 2521) : 56-69

บัญฑิตสตรีทางกฎหมาย, สมาคม. บทบาทของสตรีไทยทางด้านกฎหมายและการเมือง. (ม.บ.ท., ม.บ.บ.)

บทยัน อิมลาราณ. "นวนิยายไทยระหว่าง พ.ศ. 2501-2506: การวิเคราะห์แนวคิด." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

บุญเดิม ไฟเราะ. "สถานภาพและบทบาทสตรีในสังคมไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

บุญยงค์ เกศเทศ. สถานภาพสตรีไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2532.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ความสำเร็จและความล้มเหลว. พระนคร: วชิรินทร์การพิมพ์, 2514.

วิเคราะห์สภาวะคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการต่อรำมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2517.

พวงเพชร สุรัตนกิจกุล. บทบาทของสตรีด้านสังคมและเศรษฐกิจในสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2523-2525). กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2525.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. การมีส่วนร่วมในสังคม การเมือง การปกครองของสตรีไทย. (ม.ป.ท., 2523)

ภัสสร ลิมานันท์. การศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมแรงงาน. ความรับผิดชอบทางครอบครัวของสตรีที่ทำงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมแรงงาน, 2514. (อัคลสำเนา).

มาลี พฤกษ์พวคำวลี. "สตรีกับกฎหมาย." ใน เอกสารชุดการศึกษาพัฒนาการสิทธิมนุษย์ขึ้นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

"ผู้หญิงกับกฎหมาย." ใน รวมบทความประเดิมเรื่องสตรี, หน้า 241-285. อธิราช พงศ์พิชัย บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
เรืองยศ จันทร์ศรี. "กฤษณา อโศกสินกับงาน." อักษรศาสตร์พิจารณ์. (24 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2518) : 5-6

อูเบอร์, เดอลา. ราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย ลันด์ ท. โภมลุบด. พระนคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2510.

วิชชุตา ทิปพัฒนพิทย์. สภาพการทำงานของลูกจ้างหญิงในงานก่อสร้างเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

ศึกษาอิกร, กระทรวง. 200ปีของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภา, 2526.

สมศรี สุกุมลันนท์. บุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม่ค้าพาณ, 2529.

ลักษ กอเรืองแสง. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรณาการ, 2528.

สายสมร เนยตรองการ. "สถานภาพสตรีไทย พ.ศ. 2475-2492." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ลิน กมลนาวิน. "การเปลี่ยนแปลงฐานะทางสังคมของสตรีไทย." วารสารสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (3 กุมภาพันธ์ 2514)

สุจิตรา สุดเดียวไกร. "นานิยายกับสังคม." อักษรศาสตร์พิจารณ์ (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2518):
38-45

สุดารัตน์ ศุภพิพัฒน์. "การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากสตรีไทยกับปัญหาสิทธิมนุษยชน." ใน
เอกสารชุดการศึกษาพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย. หน้า 1-194. กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพาณิช, 2529.

ชีวิตขวนานสมัยก่อน. พระนคร: สมเจตนการพิมพ์, 2512.

อมรา พงศ์พาพิชญ์. รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529.

อุ่นตา นพคุณ. "สตรีและ การศึกษา." ใน รวมบทความประเด็นเรื่องสตรี, หน้า 249-381.

อมรา พงศ์พาพิชญ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยา
ลัย, 2530.

Kwandee Rakpongse. A Study of the Novels of Momluang Buppha Nimmanheminda. (Pseud. Dokmaisot) Presented of the Degree of
Philosophy in the University of London, (1975).

ภาคผนวก

ชีวประวัติของ กฤษณา อโศกสิน

กฤษณา อโศกสิน มีนามจริงว่า สุกัญญา ชลศิกษ์ เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2474 ณ บ้านเข้าในตระกัดเทพพิหาราม ตำบลสำราญราษฎร์ กรุงเทพมหานคร บิดาชื่อ นาย กรรมล ชลศิกษ์ มารดาชื่อ นางทองปอปร่อง ชลศิกษ์

ในวัยเด็กนายกรรมล มีฐานะยากจน เคยเป็นเด็กวัดมาตั้งแต่อายุ 8 ขวบ นายกรรมล เป็นผู้รักเรียน จึงบากบั้นพวงเพียรจนเรียนจบเป็นรัฐศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเป็นเนตบัณฑิตสยามด้วย นายกรรมลได้เข้ารับราชการที่กรมสหกรณ์ ทำเดือน ต่อมาย้ายไปเป็นพนักงานสหกรณ์ จังหวัดอ่างทอง และอยุธยา ตามลำดับ ส่วนมารดาเป็นพิสดารของเศรษฐีในจังหวัดสมุทรสาคร แม้ว่านางทองปอปร่องจะเรียนจบเพียงชั้นมัธยม 2 แต่ก็เป็นนักอ่านที่ชอบสะสมหนังสือไว้เป็นจำนวนมาก ส่วนมากเป็นหนังสือแปลที่มีหลากหลายแนวเรื่อง เช่น รัก โสด โภน และเรื่องนักสืบเชอร์ล็อกโหล姆 (ถนนหนังสือ, 2528 : 19) บิดาและมารดาเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการให้การศึกษาแก่ กฤษณา อโศกสิน ในขั้นต้น

เนื่องจาก มารดาของกฤษณา อโศกสิน มีบุตรอีกถึง 6 คน ในเวลาไล่เลี่ยกัน ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูกได้มากพอทุกคน ป้าจึงเป็นบุคคลสำคัญในวัยเด็กอีกคนหนึ่งซึ่งเปรียบเสมือนมารดาคนที่สอง ป้าเลี้ยงดูเรื่องมาตั้งแต่เด็ก ถึงแม้ป้าจะไม่รู้หนังสือก็ตาม แต่ป้าเป็นคนข่างจำกัด ข่างเล่า ป้ามักจะร้องเพลงกล่อมเด็กให้ฟังและน้อง ๆ พัง ดังจะเห็นอิทธิพลในการตั้งชื่อนามนิยาม เรื่อง น้ำท่วมเมฆ จากบทกล่อมเด็ก "โยกเยกเยย น้ำท่วมเมฆ กระต่ายลายคอ หมาห่างขอ กอดคอโยกเยก" และเรื่อง หลังคาใบบัว ซึ่งมาจาก "เรือเอ่ยเรือกัญญา หลังคาใบบัว ฝนตก ไม่ร้าว มันก็ไม่หลงดิน" ฉะนั้น ป้าจึงมีอิทธิพลในงานเขียนบางเรื่องของเธอ เปรียบเสมือนสมุดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต (อัลภา อัลภาชน์, 2530 : 66)

ชีวิตในวัยเด็กของกฤษณา อโศกสิน ต้องย้ายที่อยู่ตามความจำเป็นในหน้าที่การงานของบิดาอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้เองจึงเริ่มเข้าเรียนครั้งแรกในชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนราษฎร์ จังหวัด

อ่างทองและต่อมาได้ย้ายติดตามบิดาไปเรียนที่โรงเรียนบุญนาควิทยาลัย ที่จังหวัดอยุธยา มารดาของเขอด้วยพยาภานสอนให้เธอหัดอ่านหนังสือพิมพ์ เธอได้รู้รัสรคากลอน ขันช้างขันแพน ที่มีภาพประกอบสวยงามด้วยมือเมื่อเห็น เวชกร จากหนังสือพิมพ์ ประมวลวัน และที่โรงเรียนบุญนาควิทยาลัยนี้เอง กฤณา อโศกสิน ก็มักจะชอบเอานั้งสือชุด พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทร์ปาลิตที่เพื่อนเอามาจากบ้านนั้นมาอ่าน แม้ว่ามารดาของเธอจะคิดอย่าว่ากล่าว เพราะต้องการให้เธอเอาใจใส่การเรียนอย่างเดียว ก็ตาม

เมื่อกฤณา อโศกสิน จะการศึกษาขั้นประถมแล้ว บิดามารดาประณันที่จะให้เธอได้เรียนในสถานศึกษาขั้นตี่ จึงส่งเธอไปเป็นนักเรียนประจำที่โรงเรียนราชนิ (ล่าง) อันเป็นสถาบันเก่าแก่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ผังกรุงเทพมหานคร ซึ่วัดในช่วงนี้ของเรือนเริ่มเข้าสู่ระบบเบี่ยบห้ามกลางเพื่อน ๆ ที่มายกตระกูลเก่าแก่ หรือเป็นคนขึ้นกลางถึงขั้นสูง และที่สำคัญคือ คณะครุและนักเรียนเก่าของโรงเรียนราชนิได้ออกการสารรายเดือนชื่อ ราชนินบารุง ซึ่ง กฤณา มีความชื่นชอบเป็นพิเศษในการอ่านเรื่อง เจ้าชายกับยาจก ซึ่ง หม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทวกุลฯ อาจารย์ใหญ่ ทรงแปล โดยใช้นามปากกาว่า คนครี และยังได้อ่านหนังสืออ่านเล่นที่อิมมาจากเพื่อน เช่น ผลงานของ นล.บุบพา นิมมานเหมินท์ และ มจ.หญิงสัวสดวัฒโนดม ประวิตร ตลอดจนเรื่องแปล เช่นเรื่อง เตลมา และเรื่อง ความรักของเจนแอร์ ซึ่งต่อมาเมื่อทิพลด่องานเขียนในยุคเริ่มต้นของเธอ คือ เรื่อง ชีวิตเป็นของเรารา (ไฟลิน รุ่งรัตน์, 2532 : 15) แต่ผลการเรียนของเธอไม่ค่อยดีนัก โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ แม้ว่าอาจารย์จะช่วยกดขันให้เธอเรียนเข้าขั้นอยู่นั้น ประเทศไทยอยู่ในภาวะสังคมอินโดจีน-ฝรั่งเศส กระหรงศึกษาธิการจึงประกาศยกขั้นเรียนทั่วไปประเทศทำให้กฤณา โชคดี ได้เลื่อนขั้นเรียนโดยไม่ต้องสอบ เมื่อสังคมลื้นสุดลง บิดาของเธอได้รับคำสั่งให้เข้ารับตำแหน่งหัวหน้ากองสหกรณ์อันดิจ ครอบครัวของเธอจึงย้ายเข้ามารอยู่จังหวัดพะนัง

ต่อมาในช่วงสังคมโลกครั้งที่ 2 สังคมใหม่ในยุโรปลุก過來มากต่อวันออก ผู้บุนยกพลขึ้นมากในประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 บิดาของเธอได้รับคำสั่งเข้าเป็นทหารประจำการที่จังหวัดสุรินทร์ สมาชิกครอบครัวชลศึกษ์จึงขอพิเศษไปอยู่ที่มหาดไทย จังหวัดสมุทรสาคร จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ.2485 กฤณา อโศกสิน กับน้อง ๆ ก็กลับเข้ามารอยู่โรงเรียนในพะนัง

ในเดือนกรกฎาคมนี้เอง เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรก็ทิ้งระเบิดโรงไฟฟ้าวัดเฉียบซึ่งอยู่ใกล้กับโรงเรียนราชนิ และหลังจากประเทศไทยได้ประกาศสงเคราะห์กับประเทศอังกฤษและเอมิรกาตามอาณัติของประเทศญี่ปุ่น นางทองโปร่งจึงพาลูกไปอยู่สมุทรสาครอีกครั้ง และเมื่อบิดาของเธอได้รับคำสั่งให้กลับมาบริษัทการที่กรมสหกรณ์ตามเดิม ครอบครัวของลูกกลับมาอยู่พร้อมหน้ากัน และได้ขอป้ายเป็นของตนเองเป็นครั้งแรกที่ใกล้ท่าน้ำราชวงศ์ สวนกุฎณา อโศกสิน ก็กลับเข้ามารอยู่โรงเรียนประจำตามเดิม

กลางเดือนพฤษภาคม พ.ศ 2485 เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรเข้ามาโจมตีกรุงเทพมหานครอย่างหนัก โรงเรียนราชนิตั้งขึ้นอยู่ใกล้จุดยุทธศาสตร์ คือ สะพานพระพุทธยอดฟ้า กรมอู่ และสถานีบางกอกน้อย ไม่ปลอดภัยจากลูกกระเบิด ทางโรงเรียนจึงตัดสินใจพยุงโยกย้ายไปเปิดสอนที่วัดชีโน้น อำเภอพังไทร จังหวัดอุธยา ซึ่งทำให้กุฎณา อโศกสิน ได้นำสถานที่ดังกล่าวมาใช้เชียนนานิมายเรื่อง ดอกหญ้า และ ดวงตาสวรรค์ ในเวลาต่อมา

การอพยพนักเรียนไปครั้งนี้นั้น นายกระมล บิดาของกุฎณา อโศกสิน ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นำไป เพราะคุณเคยกับย่านนั้นมาก่อน ในวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2487 ได้มีการอพยพนักเรียนออกจากพระนคร และถึงอำเภอพังไทรให้ในวันรุ่งขึ้น เมื่อส่งนักเรียนเรียบร้อยแล้ว บิดาและมารดาของเธอ ก็เดินทางกลับ สวนกุฎณา อโศกสิน ก็ได้ตามมาส่งที่ท่าน้ำ และนั้นคือการพบกันครั้งสุดท้ายของเธอและมารดา เพราเรอกลไฟที่พามารดาของเธอกลับพระนครไปสบอุบัติเหตุล่มที่บ้างไทร บริเวณนั้นมีกระแสน้ำเรี่ยวกราก มารดาของเธอได้เสียชีวิตลง ความสูญเสียครั้งนี้เป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ และนำความทุกข์อย่างใหญ่หลวงมาสู่ครอบครัวของลูกชีโน้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บิดาของเธอและตัวเธอเอง นายกระมลกลای เป็นคนดีสุรา ขณะที่ตัวเธอเองสำนึกได้ว่าต้องรับผิดชอบตัวเองมากขึ้น กุฎณา อโศกสิน ชรีมงคล และเจ้าใจล่าการเรียนมากขึ้น เหตุการณ์เรื่องล่มนี้เองก็ได้เป็นแรงบันดาลใจให้เธอแต่งนานิมาย เรื่อง ในกรุงแสงชล ต่อมาเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ.2488 ทรงพระสัมภพ นักเรียนและครูที่อยู่อุธยาจึงอพยพกลับคืนสู่พระนคร

ด้วยเหตุนี้ กุฎณา อโศกสิน เป็นคนชอบคิด ชอบผัน และรักการอ่าน ในขณะที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมสอง เธอได้มีโอกาสอ่านเรื่องที่นักเขียนรุ่นพี่แต่งขึ้น เรื่อง คืนที่เลื่อนมนต์ ของ ประภาคร

นาคธนาท เป็นพี่ประทับใจเร่งเร้าทำให้เรือยกเขียนได้อย่างนั้นบ้าง เรือกพิมพ์ยามหัดเขียน แต่ไม่ประสบผลจึงหันไปฝึกหัดเขียนกลอน โคลง และอันที่

ในปี พ.ศ.2489 เมื่อเรืออายุได้ 15 ปี ก้าวลงศึกษาอยู่ชั้นมัธยม 5 กฎหมาย อโศกสิน ได้เขียนเรื่องล้านชื่อ ของขวัญปีใหม่ เป็นเรื่องแรก โดยใช้นามปากกาว่า 'กัณฐ์ชา' และได้ตีพิมพ์ในนิตยสาร ไทยใหม่วันจันทร์ (ถนนหนังสือ 2528: 19)

หลังจากนารดาเสียชีวิตไปไม่นาน บิดาของเรือก็ได้แต่งงานใหม่ และเริ่มเล่นการเมือง โดยลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดสุพรรณบุรี และได้รับตำแหน่งผู้แทนราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดพรรครูปธรรมนุญ แต่ต่อมาก็ไม่นานเกิดการปฏิวัติอุดมคติจากพลโทพิน ชุมหวาน ทำให้บิดาของเรือพ้นจากตำแหน่งทั้งในทางการเมืองและทางราชการ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตกต่ำ ต่อมาก็เกิดเหตุการณ์สำคัญที่มีผลกระทบต่อจิตใจของกฤษณา อโศกสินเป็นอย่างมากคือ บิดาถูกจับกุมในฐานะนักโทษการเมือง กฤษณา อโศกสิน เป็นบุตรคนโต ในจำนวนพี่น้อง 6 คน ต้องรับภาระต่าง ๆ ในครอบครัว ประกอบกับฐานะยากจนลง เรือเริ่มว้าวุ่นเคร่งครว้าง ชีวิตของเรือ เริ่มเปลี่ยนแปลงในช่วงนี้ ดังนั้นเรือจึงจำเป็นต้องเรียนให้จบขั้นเตรียมอุดมศึกษาโดยเร็วที่สุด หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาที่คณะพานิชศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กฤษณา อโศกสิน ได้แต่งเรื่อง "ไดร์ฟของโค" ลงในนารสาร "เอ็องฟ้า" ซึ่งเป็นนารสารของคณะพานิชศาสตร์ ในปีแรกของการศึกษาด้วย

เนื่องจากฐานะครอบครัวไม่เอื้ออำนวยให้ศึกษาต่อ กฤษณา อโศกสิน จึงลาออกจากมหาวิทยาลัยมาประกอบอาชีพบริหารราชการ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในตำแหน่งบรรณารักษ์ตีประจำห้องสมุดกรมประมง กฤษณา อโศกสิน ได้นำความรู้จากการทำงานห้องสมุดมาเป็นข้อมูลในการเขียนนวนิยายเรื่อง รากแก้ว (อัลภา อัชภาษ์, 2530 : 67)

เมื่อ พ.ศ.2501 มีการก่อตั้งสมาคมภาษาและหนังสือขึ้น กฤษณา อโศกสิน ได้สมัครเป็นสมาชิกของสมาคม จากจุดนี้ กฤษณา อโศกสิน ได้รู้จักกับ คุณนิลวรรณ ปันทอง บรรณาธิการนิตยสาร สตอรีสาร ได้ซักขวัญให้เขียนเรื่องลงใน สตอรีสาร แต่หม่อมหลวงจิตติ นพวงศ์ เจ้าของและบรรณาธิการ ครีลล์ปดาท มีนโยบายผูกขาดนามปากกา ห่วงนักเขียนในเครือ ครีลล์ปดาท ทุกคน กฤษณา อโศกสินจึงแอบตั้งนามปากกาใหม่ว่า กฤษณา อโศกสิน เพื่อเขียนเรื่อง วิหคทีหลงทาง

ลงในหนังสือสตอร์สาร โดยได้แนวคิดจากคลอัมน์ "ไขปัญหาชีวิต "จินตนาตอบปัญหา" ในสตอร์สาร กฤษณา อโศกสิน ได้แก่ไขข้อบกพร่องและเริ่มต้นพับแนวทางของการเขียนนวนิยายของตัวเองที่ เธอตนั้นคือ เป็นแนวชีวิตครอบครัว (ถนนหนังสือ, 2528 : 25)

กฤษณา อโศกสิน สมรสกับ นายประพันธ์ ญาณารนพ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2502 มีบุตรด้วยกัน 4 คน ชาย 3 คน หญิง 1 คน

เนื่องจากนามปากกา กฤษณา อโศกสิน ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นดึ้งแต่เรื่องแรก สตอร์สาร จึงเล่นอพลางงานของเธอในลำดับต่อ ฯ มา เช่น น้ำผึ้งขม, รำมังวงเดือน, เรื่อยจนถึงบัดนี้

หลังจากเธอ มีผลงานลงในสตอร์สารแล้ว ใน พ.ศ.2503 กฤษณา อโศกสิน ก้าวสู่เวที สกุลไทย ด้วยเรื่อง ชลธิพิศาส และ ผลงานของกฤษณา อโศกสิน ก็ปรากฏต่อ ฯ มาในนิตยสาร แม่ศรีเรือน แม่บ้านการเรือน เดลิเมลวันจันทร์ นพเก้า หนังสือ ขวัญจิตต์ ศรีสยาม ซึ่งเคยเป็นนิตยสารที่มีชื่อเสียงไม่แพ้นิตยสารรายสัปดาห์ รายบัตรชื่อ ฯ ในยุคนี้ หากแต่ได้เลิกดำเนินกิจการไป หลังจากที่ได้ดำเนินการมาได้ระยะหนึ่ง

เมื่อมาถึง พ.ศ.2515 มีนิตยสารเกิดใหม่ที่สำคัญ คือ ลอนา โดยมี สุวรรณี สุคนธ์เที่ยง เป็นบรรณาธิการ กฤษณา อโศกสิน ก็ได้เข้าสังกัดเป็นนักเขียนค่ายลอนานี้ด้วย กฤษณา อโศกสิน ได้hay ขาดกับนายประพันธ์ ญาณารนพ เมื่อ พ.ศ.2512 หลังจากนั้นเธอ ก็ได้ลาออกจากราชการ หันมาอีกด้านเขียนเพียงอย่างเดียวจนถึงปัจจุบันผลงานนานนิยายนอง สุกัญญา ชลศิริษะ มีสอง นามปากกาที่มีชื่อเสียง คือ กัญญาชล ฯ และ กฤษณา อโศกสิน ดังนี้

ผลงานในนามปากกา กัญญาชล

จากนิตยสารศรีสัปดาห์ พ.ศ. 2497-2507

1. ชีวิตเป็นของเรา พ.ศ. 2497-2498

2. ใจกระแสงชล พ.ศ. 2598-2500

3. ประดุลสีเทา พ.ศ. 2500-2501

4. ดอกหญ้า พ.ศ. 2500-2501

5. ดวงดาวสารค์ พ.ศ. 2501-2502
 6. สาปสวาท พ.ศ. 2502-2504
 7. สารค์สร้าง พ.ศ. 2504-2506
 8. บ่วงดวงใจ พ.ศ. 2506-2507
- จากนิตยสารสกุลไทย พ.ศ. 2506-2528
1. พระจันทร์หลงเจา พ.ศ. 2506-2507
 2. กรงทอง พ.ศ. 2509-2510
 3. ผู้หมายดสุดท้าย พ.ศ. 2510-2512
 4. ผู้กลางฤดผน พ.ศ. 2515-2516
 5. หลังคาใบบัว พ.ศ. 2520-2521
 6. ลานลูกไม้ พ.ศ. 2522-2523
 7. เสือสีฟูน พ.ศ. 2523-2525
 8. ไฟทะเลข พ.ศ. 2525-2526
 9. รอบร่วงข้าว พ.ศ. 2526-2528

ผลงานในนามปากกา กฤษณา อโศกสิน

- จากหนังสือ สตอรีสาร พ.ศ. 2501-2530
1. วิหคพิหลงทาง พ.ศ. 2501-2502
 2. ศัตรุหัวใจ พ.ศ. 2502-2503
 3. หนามกุหลาบ พ.ศ. 2503-2504
 4. น้ำผึ้งนม พ.ศ. 2505-2506
 5. ระฆังวงเดือน พ.ศ. 2506-2508
 6. ปากามเทพ พ.ศ. 2509-2511
 7. เดือนครึ่งดวง พ.ศ. 2511-2512
 8. น้ำเข้าทราย พ.ศ. 2512-2513
 9. บันไดเมฆ พ.ศ. 2516-2517

10. ลายดอกหญ้า พ.ศ. 2514-2516
 11. ไม้ผลัดใบ พ.ศ. 2516-2517
 12. ประดู่ที่ปิดตาย พ.ศ. 2517-2518
 13. ปิกทอง พ.ศ. 2518-2520
 14. หนามดอกไม้ พ.ศ. 2520-2521
 15. บ้านขันแก พ.ศ. 2521-2522
 16. เลื่อมสลับลาย พ.ศ. 2522-2524
 17. บุษบกใบไม้ พ.ศ. 2524-2525
 18. เนื้อนาง พ.ศ. 2525-2526
 19. ขอบฟ้าใหม่ พ.ศ. 2527-2528
 20. เชิ้มข่อนปลาย พ.ศ. 2528-2529
 21. หลังลับแร พ.ศ. 2529-2530

- จากนิตยสาร สกุลไทย พ.ศ. 2506-2530
1. ชลธิพศวารส พ.ศ. 2505-2506
 2. สายรุ้งสลาย พ.ศ. 2506-2507
 3. เพลิงบุญ พ.ศ. 2507-2508
 4. ปาปสลาย พ.ศ. 2508-2509
 5. เรือนนุษย์ พ.ศ. 2509-2510
 6. ณัติน พ.ศ. 2511-2513
 7. เมียหลวง พ.ศ. 2511-2512
 8. ตะวันตกดิน พ.ศ. 2512-2514
 9. บลังก์ไอบัว พ.ศ. 2514-2515
 10. รากแก้ว พ.ศ. 2515-2517
 11. ระบำมาร พ.ศ. 2517-2518
 12. ไฟพ่าย พ.ศ. 2518-2519
 13. สะพานข้ามดาว พ.ศ. 2519-2520

14. ไฟหนาว พ.ศ. 2521-2523
 15. บุญปิดทอง พ.ศ. 2523-2524
 16. แมลงและมาลี พ.ศ. 2524-2526
 17. เที่ยมกุหลาบ พ.ศ. 2526-2527
 18. กนร พ.ศ. 2527-2529
 19. ลายหงส์ พ.ศ. 2529-2530

จากนิตยสาร แม่ครีเรือน

1. เพลงกินรี พ.ศ. 2506
 2. ลานกุมรา พ.ศ. 2507-2508
 3. สวรรค์เบียง พ.ศ. 2508-2510
 4. ถนนสายเสน่หา (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2513)
 5. ลมบูรพา (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2517)

จากนิตยสาร แม่บ้านการเรือน

1. บากาลใจ (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2507)
 2. เพชรในเรือน (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2508)
 3. โอลกของมัธรี (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2511)
 4. นารสวัท (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2511)
 5. ไม้ปา (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2513)

จากนิตยสาร นพเก้า

1. ฝ้ายแภนแพร (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2516)
 2. วิหคโสกฯ (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2517)

จากนิตยสาร เดลิเมล์วันจันทร์

- ไฟในทรง พ.ศ. 2511-2512

จากนิตยสาร ศรีสยาม

1. ไปสู่นิพพาน (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2512)
2. ความรักแสนกล (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2511)
3. เกาลีสวัสดิ์ (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2512)
4. ควนเทียน (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2515)

จากนิตยสาร วัฒนธรรมจิตต์

- วินานไฟ (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2511)

จากนิตยสาร นทีทอง

1. เกิดมาสาย (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2508)
2. พฤกษาสวัสดิ์ (พิมพ์รวมเล่ม พ.ศ. 2508)

จากนิตยสาร ลือนา พ.ศ. 2515-2530

1. ถนนไปดวงดาว พ.ศ. 2515-2516
2. สมมุติว่าเขารักฉัน พ.ศ. 2516-2518
3. ลมที่เปลี่ยนทาง พ.ศ. 2518-2519
4. พลอยพราวแสง พ.ศ. 2519-2521
5. น้ำหัวแม่เนน พ.ศ. 2521-2522
6. ห้องที่จัดไม่เสร็จ พ.ศ. 2522-2523
7. กระเข้าสีดา พ.ศ. 2524-2525
8. กิงมัลลิกา พ.ศ. 2526-2527
9. หลงไฟ พ.ศ. 2527-2529

จากนิตยสาร ติฉบับ

1. ทรัพย์ออมสี พ.ศ. 2521-2523
2. ชิงข้าดอกบานชื่น พ.ศ. 2524
3. เสียงนกจากพราาก พ.ศ. 2527-2528

จากนิตยสาร สาวสาย

1. ปลาผิดน้ำ	พ.ศ. 2521-2522
2. ความน่าค้าง	พ.ศ. 2522-2525
3. วิมานไม้จักรา	พ.ศ. 2525-2527

จากนิตยสารขวัญเรือน

เว็บระกำ	พ.ศ. 2528-2530

นิตยสาร ลุ๊คส์

หน้าต่างบ้านแรก	พ.ศ. 2527-2528

นอกจากผลงานนานาเรื่องของกฤษณา อโศกสิน จะปรากฏแก่สายตาประชาชนในรูปแบบของตัวอักษรในหน้าหนังสือแล้ว ผลงานของเธอยังได้รับการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ บทละคร โทรทัศน์ และบทละครวิทยุ มาากกว่า 70 เรื่อง อีกที่เขียน ดวงดาวรรค วิมานไฟ สถาปัตย์ ไม่ป่า น้ำเข้าห้องน้ำ น้ำผึ้งนม ฝ้ายแคมเพร เรือนนุษย์ เลื่อมลับลาย บ้านขันนก เมียหลวง เสือสีฟุน เนื้อนาง ลายทรงส์ ปุนปิดทอง หลังไฟ เว็บระกำ ฯลฯ

กฤษณา อโศกสิน เป็นสตรีที่ยึดงานเขียนนานาเรื่องเป็นอาชีพหลัก และด้วยอาชีพนี้เองทำให้เธอถูกชื่อรับการเลียงคุบครับได้เป็นผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งเธอได้ให้สัมภาษณ์ลง ถนนหนังสือ ว่า เธอได้ส่งลูกไปเรียนต่างประเทศได้ด้วยการเขียนหนังสือเพียงอย่างเดียวเท่านั้น และเธอรับการส่งเสียบุตรอยู่เพียงผู้เดียว (ถนนหนังสือ, 2528 : 29)

ปัจจุบันกฤษณา อโศกสิน ยังคงยึดอาชีพเขียนนานาเรื่องลงในนิตยสารต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งนับเวลาที่เธอได้มีผลงานนานาเรื่อยมามากกว่า 30 ปี และมีผลงานจำนวนมากกว่า 90 เรื่อง

ด้วยผลงานที่มีคุณค่า ทำให้ กฤษณา อโศกสิน เป็นนักเขียนสตรีที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านที่เป็นงานอาชีพ นำรายได้มาสู่ครอบครัว และได้รับเกียรติยศในด้านผู้ผลิตวรรณกรรมที่สร้างสรรค์สังคมด้วย นั้นคือ เธอได้รับรางวัลเกียรติยศทางวรรณกรรมเรื่อยมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2511-2530 ตั้งนี้คือ

พ.ศ.2511 เรื่องเร้มนุษย์ ได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่น จากองค์การ สป.อ.

พ.ศ.2515 เรื่องตะวันตกดิน ได้รับรางวัลวรรณกรรมดีเด่น จากองค์การ สป.อ.

พ.ศ.2516 เรื่องผังกลางกฤษณ์ ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และจ่าหน่วย

หนังสือ

พ.ศ.2517 เรื่องรากแก้ว ได้รับรางวัลชมเชยเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ.2518 เรื่องไม้ผลัดใบ ได้รับรางวัลชมเชย เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ.2520 เรื่องลมที่เปลี่ยนทาง ได้รับรางวัลชมเชย เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือ
แห่งชาติ

พ.ศ.2522 เรื่องบ้านขันนก ได้รับรางวัลชมเชย เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ.2523 เรื่องไฟหน้า ได้รับรางวัลชมเชย เนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ.2528 เรื่องปูนปิดทอง ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งเอเชีย
อาคารเนย์ (ชีไรท์)

พ.ศ.2529 เรื่องบุษบกใบไม้ ได้รับรางวัลนานาชาติเด่น จากงานสัปดาห์หนังสือ
แห่งชาติ และได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของนักเรียนมัธยม
ปลายด้วย

จากผลงานที่มีคุณค่าจนได้รับรางวัลจำนวนมากทั้งในประเทศและระหว่างชาติ ทำให้
กฤษณา อโศกสิน ได้รับเกียรติใน พ.ศ.2531 ให้เป็นสิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ซึ่งนับเป็น
เกียรติสูงสุดที่แสดงให้เห็นคุณค่าของผลงานของเธอ

ปัจจุบัน กฤษณา อโศกสิน ยังคงมีความสนใจเขียนนานาชาติที่มีผลงานสนับสนุนและได้รับ
ความนิยมอย่างไม่เสื่อมคลาย ด้วยเนื้อหาที่สร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่เสมอ

ประวัติผู้เขียน

นางสาววีรวรรณ ศรีสุราษฎร์ เกิดวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2505 ที่เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต เอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2526 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2529 ปัจจุบันรับราชการที่โรงเรียนทรัพย์ไพรวัลย์วิทยาคม อ่าเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย